

Na osnovu člana 16. i člana 31. Stav 2. Zakona o upravi BiH i člana 17. Stav 2. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH broj 01-02-4542/13 od 11.01.2013. godine, a u cilju izvršenja obaveza u vezi provođenja Akcionog plana za djecu Bosne i Hercegovine 2015 – 2018 od 02.06.2015. godine, ministrica za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine donosi:

Smjernice

za prikupljanje podataka u oblasti maloljetničkog prestupništva u Bosni i Hercegovini

UVOD

Smjernice za prikupljanje podataka u oblasti maloljetničkog prestupništva u Bosni i Hercegovini imaju za cilj blagovremeno prikupljanje podataka od nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini i nevladinih organizacija u ispunjenju obaveze Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice u praćenju i provođenju međunarodnih konvencija i drugih dokumenata iz oblasti ljudskih prava i osnovnih sloboda i koordinaciju i pripremu izvještaja nadležnim domaćim organima i institucijama i međunarodnim institucijama i organizacijama o provođenju obaveza iz međunarodnih konvencija i međunarodnih dokumenata.

Konvencija o pravima djeteta sadržana je u Aneksu I Dejtonskog mirovnog sporazuma i kao i ostale konvencije koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala ima prioritet u odnosu na domaće zakonodavstvo, s obzirom da ima snagu ustavne norme.

Da bi Konvencija o pravima djeteta bila primijenjena, ispoštovane Preporuke Komiteta za prava djeteta i UN-ovi Milenijski razvojni ciljevi bili ispunjeni, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je 2. juna 2015. godine usvojilo, do sada treći Akcioni plan za djecu BiH 2015–2018. godina.

Imajući u vidu zabrinjavajuću činjenicu da u BiH ne postoje sveobuhvatni analitički i statistički podaci o djeci u sukobu sa zakonom, u Akcionom planu za djecu BiH 2015 – 2018., u poglavlju maloljetničko pravosuđe, predviđena je mjera 8. koja predviđa uspostavljanje ovakve baze podataka. Indikator provođenja navedene mjere su Smjernice za prikupljanje podataka u oblasti maloljetničkog prestupništva u Bosni i Hercegovini i uspostavljanje sveobuhvatne baze podataka o djeci u sukobu sa zakonom.

Posebno se napominje da ratifikujući Konvenciju o pravima djeteta Bosna i Hercegovina je preuzela obavezu da utvrdi zakone, pravila i procedure koji se posebno primjenjuju za maloljetne prestupnike, institucije i tijela kojima su povjerene funkcije maloljetničkog pravosuđa, a koje imaju za cilj da odgovore na različite potrebe maloljetnih prestupnika, štiteći istovremeno njihova prava.

Članovi 37. 39. i 40. Konvencije odnose se na prava maloljetnika u sukobu sa zakonom. Usvajanje Konvencije od strane nadležnih tijela u Bosni i Hercegovini označilo je novu etapu razvoja maloljetničkog pravosuđa u našoj zemlji. Zakonodavni okvir u oblasti krivičnog zakonodavstva činili su krivični zakoni i zakoni o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Od 2006. godine na nivou Bosne i Hercegovine uloženi su veliki naponi kako bi se donio jedinstven bh. Zakon o zaštiti i postupanju sa maloljetnicima u krivičnom postupku. Međutim tako zamišljen zakon koji se tiče zaštite i postupanja sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku nije usvojila Parlamentarna skupština BiH. Obzirom da predloženi zakon na državnom nivou nije predstavljao okvirni zakon, pristupilo se izradi zakona na entitetskom nivou i za potrebe Brčko distrikta BiH i od 2011. godine prvo u Republici Srpskoj, a potom u Brčko distriktu BiH (2012. godine) i Federaciji BiH (2015. godini) stupio je na snagu Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku.

Zakon je po mišljenju stručnjaka, a s aspekta Konvencije o pravima djeteta, Pekinških pravila, Rijadskih smjernica, kao i drugih međunarodnih standarda i primjera dobre prakse iz okruženja dobro urađen i koncipiran. Polazi se od jednog od osnovnih principa, a to je da se u reakciji na maloljetničko prestupništvo treba kretati od lakših mjera prema težim odnosno da se prvo moraju primijeniti vansudski mehanizmi i slabije formalne reakcije tužilaštva i policije, pa tek onda izricati krivične sankcije. Dakle akcenat Zakona je da primjenjujući međunarodne standarde i potencirajući obaveze države u ovoj oblasti, alternativnim modelima postupanja maloljetni prestupnik preuzme odgovornost za ono što je učinio i da shvati značaj neprihvatljivog ponašanja, te da se nakon prevaspitanja i preodgoja vrati u društvo kao njegov koristan član.

Zbog ne postojanja zakona na državnom nivou onemogućilo je državna ministarstva u prvom redu Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice u blagovremenom analitičkom i statističkom praćenju pojava maloljetničkog prestupništva u Bosni i Hercegovini za potrebe izvještavanja međunarodnih tijela Ujedinjenih nacija i Vijeća Evrope u prvom redu izvještavanja u skladu sa Konvencijom o pravima djeteta, Konvencijom o građanskim i političkim pravima, Konvencijom protiv torture i nehumanih i degradirajućih tretmana ili kažnjavanja i drugih međunarodnih dokumenata.

Smjernice za prikupljanje podataka u oblasti maloljetničkog prestupništva popred ispunjenja obaveza Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice u praćenju, provođenje i izvještavanju po međunarodnim konvencijama i pratećim protokolima iz oblasti ljudskih prava i osnovnih sloboda omogućit će i utvrđivanje tako neophodne, jedinstvene metodologije prikupljanja i izrade jedinstvene baze podataka o maloljetnim počiniocima krivičnih djela i s tim u vezi i druge podatke i pokazatelje (npr. vrstu krivičnog djela, recidivizam, spolnu strukturu, pregled izrečenih krivičnih sankcija itd.), kako radi analize situacije i preduzimanja mjera za poboljšanje stanja u ovoj oblasti - prvenstveno adekvatne preventivne aktivnosti, tako i zbog mogućnosti da svi učesnici u ovoj oblasti, u svakom trenutku, mogu imati na raspolaganju relevantne podatke.

Prikupljanje podataka u oblasti maloljetničkog prestupništva zahtjeva uključivanje brojnih institucija u Bosni i Hercegovini i dostavu traženih analitičkih i statističkih pokazatelja u implementaciji Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku entiteta i Brčko distrikta BiH.

Iz navedenih razloga uska suradnja Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice i UNICEF-a u BiH rezultirala je potrebama izrade Smjernica za prikupljanje podataka u oblasti maloljetničkog prestupništva i time ispunjenja obaveza prema međunarodnim tijelima.

Kancelarija UNICEF-a u BiH za potrebe izrade Smjernica angažirala je stručnog konsultanta i pružila finansijsku podršku za održavanje sastanaka stručne Radne grupe. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice koordiniralo je aktivnosti na izradi ovog dokumenta, a članove Radne grupe činili su pored predstavnika Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice i predstavnici Ministarstva civilnih poslova BiH (Sektor obrazovanja, Sektor socijalne zaštite i Sektor zdravstva), predstavnik Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, predstavnik

Ministarstva sigurnosti BiH, predstavnik Ministarstva pravde BiH i predstavnica nevladinog sektora iz mreže „Snažniji glas za djecu“ BiH¹ i članica Vijeća za djecu BiH.

Metodologija prikupljanja podataka i monitoring

Dokument koji je pred nama predstavlja svojevrsnu matricu za prikupljanje podataka od strane nadležnih institucija u BiH o fenomenu "djece u kontaktu sa zakonom". Podaci se prikupljaju jedanput godišnje putem posebnih instrumenata (upitnika) koji su sastavni dio ovih Smjernica.

Obradu podataka, interpretaciju i analizu će vršiti posebno formirani Tim, imenovan od strane Vijeća ministara.

U cilju izrade Smjernica sprovedene su slijedeće aktivnosti:

- Prikupljanje i analiza dostupnih materijala iz oblasti maloljetničkog prestupništva u BiH, kao polazni dokument uključujući u prvom redu Zakone o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku entiteta i Brčko distrikta BiH;
- Izrada posebnih upitnika za nadležna ministarstva entiteta i Brčko distrikta BiH, nadležne službe u kantonima, Vladu Brčko distrikta BiH – Odjel za socijalna pitanja i Odjel za zdravstvo, centri za socijalni rad u BiH;
- Analiza podataka koji su dostavljeni od strane navedenih institucija;
- Sastavljanje materijala za izradu Smjernica za prikupljanje podataka u oblasti maloljetničkog prestupništva u BiH;

Nakon završetka procesa prikupljanja podataka i pisanja radne verzije materijala, potrebno je provesti:

- Javnu raspravu na kojoj će biti predstavljen radni materijal Smjernica;
- Analiza i uključivanje rezultata javne rasprave kao i izrada finalne-prečišćene verzije Smjernica za prikupljanje podataka u oblasti maloljetničkog prestupništva u BiH;

¹ „Snažniji glas za djecu“ je neformalna mreža NVO za prava djeteta u BiH koja je osnovana 2009. godine sa ciljem unapređenja prava djece u BiH. Mrežu čini 20 nevladinih organizacija: UG „Zdravo da ste“ Banjaluka, HUG „Naša djeca“ Sarajevo, UG „Budućnost“ Modriča, UG „Svjetionik“ Prijedor, UG „Sretni Romi“ Tuzla, UG „Zemlja djece“ Tuzla, UG „Udruženje za mentalno nedovoljno razvijena lica“ Banjaluka, UG „Budimo aktivni“ Sarajevo, UG „Centar za prava djeteta“ Konjic, UG „Fondacija lokalne demokratije“ Sarajevo, UG „Naša djeca“ Zenica, UG „Step by Step“ Sarajevo i UG „Sunce nam je zajedničko“ Trebinje, Udruženje roditelja i prijatelja osoba sa posebnim potrebama „Most“, Mostar, Dnevni centar za pomoć djeci sa višestrukim problemima „Dječji dnevni centar“, Trebinje, Tolerancijom protiv različitosti ToPeeR, Doboj, humanitarna organizacija „Bezdan-Sproffondo“, Sarajevo, Udruženje „Nova generacija“, Banjaluka, Organizacija za djecu i mlade „Osmijeh za osmijeh“, Tuzla

- Javno predstavljanje/prezentacija Smjernica za prikupljanje podataka u oblasti maloljetničkog prestupništva u BiH.

Nakon završetka procesa javnih rasprava, potrebno je osigurati:

- Efikasno provođenje Smjernica za prikupljanje podataka u oblasti maloljetničkog prestupništva u BiH.
- Izraditi konkretne preporuke za nadležne institucije na svim nivoima u BiH, nakon obrađenih analitičkih i statističkih pokazatelja.
- Izmijeniti i dopuniti Smjernice ukoliko se utvrdi da postoji potreba za istim.

Nakon završetka procesa izrade i usvajanja Smjernica, potrebno je:

- Utvrditi postupak provođenja monitoringa i evaluacije provođenja definisanih ciljeva i mjera za blagovremeno prikupljanje analitičkih i statističkih pokazatelja u oblasti maloljetničkog prestupništva u BiH
- Provesti monitoring i evaluaciju Smjernica koji podrazumijeva interresornu i multidisciplinarnu procjenu prikupljenih informacija i u vezi s njima pripremu konkretnih prijedloga i preporuka za sve oblasti djelovanja i nivoe vlasti u Bosni i Hercegovini.

U skladu sa Smjernicama za prikupljanje podataka u oblasti maloljetničkog prestupništva traženi podaci prikupljat će se jednom godišnje od nadležnih institucija istekom poslovne godine, kada se sumiraju pokazatelji za prethodnu godinu, putem posebno kreiranog upitnika.

Analitički i statistički pokazatelji u oblasti maloljetničkog prestupništva bit će uvršteni u bazi podataka Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice (ranjive kategorije u Bosni i Hercegovini) i objavljeni na web stranici ministarstva.

Sumiranje prikupljenih podataka analizirat će se na posebno organizovanim okruglim stolovima sa nadležnim institucijama u Bosni i Hercegovini koje će biti uključene u proces prikupljanja podataka.

O maloljetničkom pravosuđu u BiH

Sistem krivičnog pravosuđa za maloljetnike (djecu i mlade) za razliku od sistema krivičnog pravosuđa za punoljetne osobe, prepoznaje djecu koja su u sukobu sa zakonom kao žrtve, uzimajući u obzir činjenicu da maloljetnim osobama nedostaje odgovarajuća zrelost (moralna, spoznajna, psihološka, emocionalna) da bi ih se tretiralo kao punoljetne počinitelje krivičnih djela. Sistem maloljetničkog krivičnog pravosuđa prepoznaje podložnost djece eksperimentiranju, viktimizaciji, uključivanju u prestupnička ponašanja, kao i da problem sa kojima se maloljetnik suoči u djetinjstvu ili u vrijeme adolescencije mogu imati dugotrajne posljedice. Većina maloljetnika koji dolaze u sukob sa zakonom su žrtve nemara, iskorištavanja teških i ekonomskih i društvenih uslova. Ovi maloljetnici trebaju i imaju pravo na odgovarajuću brigu, zaštitu i priliku za društvenu reintegraciju – prava na kojima bi se sistem krivičnog pravosuđa za maloljetnike morao zasnivati. Broj maloljetnih počinitelja sve je veći, sve je veća stopa recidivizma, maloljetnici su sve nasilniji u izvršenju krivičnih djela, često se u izvršenju krivičnih djela povezuju sa punoljetnim izvršiocima, itd. U isto vrijeme, predstavnici institucija takvu pojavu objašnjavaju činjenicom da su kapaciteti kazneno-popravnih institucija za maloljetnike nedostadni da bi se na rastući problem kriminaliteta odgovorilo na zadovoljavajući način, implicirajući time da bi gradnja novih zatvorskih kapaciteta dovela do smanjenja stope kriminaliteta maloljetnika.

Međutim, pri tome se zanemaruju rezultati brojnih istraživanja koja ukazuju da zatvori ne ostvaruju svrhu tretmana maloljetnika (rehabilitacija i reintegracija), da zatvori vode recidivizmu i uspostavljanju ciklusa zatvor-otpust-zatvor. Drugim riječima, zanemaruje se činjenica da se gradnjom novih zatvora ne utiče na smanjenje stope kriminaliteta maloljetnika, ne dolazi do poboljšanja sigurnosti u zajednici. Naprotiv, istraživanja pokazuju da se u zatvorima pogoršava zdravstveno, prije svega mentalno stanje maloljetnika, da boravak u zatvoru vodi češćoj upotrebi droga od strane maloljetnika (čime se povećava rizik oboljenja od HIV/AIDS-a i drugih infektivnih bolesti), da je nasilje sastavni dio svakodnevnice boravka maloljetnika u zatvoru. Primarni cilj alternativnih sankcija nije da se utiče na rješavanje problema nepostojanja kazneno-popravnih kapaciteta nego da se pokuša prekinuti začarani krug zatvor-otpust-zatvor. Stoga je njihova suština u izvršenju krivičnih sankcija unutar zajednice (a ne u izolaciji) u skladu sa svrhom kažnjavanja (rehabilitacija i reintegracija) i da se time dugoročno utiče na zaštitu i sigurnost zajednice. Osim toga, iskustva nekih država (npr. Švedska, Latvija, Rusija) ukazuju na to da je primjena alternativnih sankcija na maloljetnike ekonomski mnogo isplativije rješenje od zatvora.

Usvajanje Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta² od strane nadležnih tijela u Bosni i Hercegovini označilo je novu etapu razvoja maloljetničkog pravosuđa u našoj zemlji. Ipak, situacija je i dalje kompleksna. Usklađenost odredbi domaćeg zakonodavstva o maloljetnicima, koje je sastavljeno od nekoliko zakona, neophodno je analizirati sa posebnim osvrtom na međunarodne standarde. Zakonodavni okvir iz oblasti krivičnog prava činili su

² (eng. *United Nations Convention on the Rights of the Child*) , Konvencija je usvojena od Generalne skupštine Ujedinjenih naroda 20.11.1989. godine, a stupila je na snagu 02.09.1990. godine. Zakon o ratifikaciji Konvencije o pravima djeteta, Skupština SFRJ, Međunarodni ugovori broj 15/90. Bosna i Hercegovina je članica Konvencija po osnovu sukcesije od 01.09.1993. godine, U: Komentari krivičnih/ kaznenih zakona u Bosni i Hercegovini, knjiga I, Sarajevo, 2005.

krivični zakoni³ i zakoni o krivičnom postupku⁴ Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, a danas govorimo o Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Republici Srpskoj, Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Brčko Distriktu BiH i Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Federaciji BiH (u nastavku teksta Zakon RS, Zakon BD i Zakon FBiH). Pored navedenih, pravni okvir za ovu oblast u Bosni i Hercegovini dopunjuju i zakonske odredbe o osnovama socijalne zaštite, zaštiti civilnih žrtava rata, zaštiti porodica sa djecom, kao i zakoni o socijalnoj zaštiti.

U Bosni i Hercegovini su prihvaćeni međunarodni standardi za suprotstavljanje prijestupničkom ponašanju mladih kroz analizu odredaba dokumenata Ujedinjenih naroda⁵ i Vijeća Evrope⁶, kao međunarodnih organizacija čiji je član i Bosna i Hercegovina .

Za potrebe ovih Smjernica potaknut ćemo zvanične organe na svim nivoima vlasti da analiziraju u različitom obimu veoma složeni međunarodnopravni okvir koji tretira ovu problematiku. Osnovu međunarodnopravnog okvira za problem prestupništva mladih prvenstveno čine: Konvencija o pravima djeteta iz 1989. godine (Ujedinjene nacije); Standardna minimalna pravila Ujedinjenih nacija za primjenu sudskih postupaka prema maloljetnicima iz 1985. godine („Pekinška pravila“); Vodeća načela Ujedinjenih nacija za prevenciju prestupništva mladih iz 1990. godine („Rijadske smjernice“); Minimalna pravila Ujedinjenih nacija za zaštitu maloljetnika lišenih slobode iz 1990. godine („Havanska pravila“); Smjernice za postupanje s djecom u sistemu krivičnog pravosuđa iz 1997. godine („Bečke smjernice“); Standardna minimalna pravila Ujedinjenih Nacija za mjere alternativne institucionalnom tretmanu iz 1990.godine („Tokijska pravila“)⁷; UN Pravila za tretman žena

³ *Krivični zakon Bosne i Hercegovine* "Službeni glasnik BiH" broj 3/03, 32/3, 37/03, 54/04, 61/04; *Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine* "Službene novine Federacije BiH" broj 36/03, 37/03, 21/04 i 69/04; *Krivični zakon Republike Srpske* objavljen "Službeni glasnik RS" broj 49/03 i 108/04. *Krivični zakon Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine*, "Službeni glasnik BDBiH" broj 10/03 i 45/04.

⁴ Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, "Službeni glasnik BiH" broj 36/03, 26/04 i 63/04.; Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, "Službene novine Federacije BiH" broj 35/03, 37/03, 56/03 i 78/04; Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske, "Službeni glasnik RS" broj 50/03, 111/04 i 115/04; Zakon o krivičnom postupku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine "Službeni glasnik BDBiH" broj 10/03 i 48/04.

⁵ Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, Standardna minimalna pravila Ujedinjenih naroda za primjenu sudskih postupaka prema maloljetnicima (Pekinška pravila), Smjernice Ujedinjenih naroda za prevenciju maloljetničke delinkvencije (Rijadske smjernice), Standardna minimalna pravila Ujedinjenih naroda za nezatvorske mjere (Tokijska pravila), Pravila Ujedinjenih naroda o zaštiti maloljetnika lišenih slobode („JDL“ pravila), Smjernice za djelovanje prema djeci u sistemu krivičnog pravosuđa (Bečke smjernice).

⁶ Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (ETS 5, ETS 155), Evropska konvencija za prevenciju mučenja i nelljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (ETS 126, 151, 152), Evropska konvencija o izvršenju prava djeteta (ETS 160), Rezolucija o zakonskim i upravnim aspektima kriminaliteta među radnicima migrantima(R(75)3), Rezolucija o maloljetničkoj delinkvenciji i društvenim promjenama (R(78)62E), Preporuka Komiteta ministara državama članicama u pogledu zatvorenika stranih državljana (Rec(84)12), Preporuka Komiteta ministara državama članicama o Evropskim zatvorskim pravilima (Rec(87)3), Preporuka o društvenoj reakciji na maloljetničku delinkvenciju (Rec(78)62), Preporuka Komiteta ministara državama članicama o socijalnoj reakciji na maloljetničku delinkvenciju među mladim ljudima iz porodica migranata (Rec(88)6), Preporuke Komiteta ministara zemljama članicama o Evropskim pravilima o sankcijama i mjerama zajednice (Rec(92)16), Preporuka Komiteta ministara zemljama članicama o kriminalnoj politici u Evropi u vremenu promjena(rec(96)18), Preporuke Komiteta ministara državama članicama o značaju rane psiho--socijalne intervencije na prevenciju kriminaliteta(Rec(2000)20), Preporuka Komiteta ministara državama članicama u pogledu novih načina postupanja u odnosu na maloljetničku delinkvenciju i uloge maloljetničkog pravosuđa8Rec(2003)20, Evropska zatvorska pravila(R(87)3).

⁷ Rezolucija 45/110 annex

zatvorenica i alternativnih mjera za žene prestupnice („Bangkoška pravila“)⁸, Osnovni principi o korištenju programa restorativne pravde u krivičnim stvarima⁹, Društvene reakcije Vijeća Evrope na prestupništvo mladih iz 1987. (Rec (87)20); Društvene reakcije Vijeća Evrope na prestupništvo mladih kod mladih osoba koje dolaze iz porodica migranata iz 1989. (Rec (88)6); Preporuka Vijeća Evrope u pogledu novih načina rješavanja problema prestupništva mladih i uloge maloljetničkog pravosuđa iz 2003. (Rec (2003)20) i Rezolucija sedamnaestog kongresa Međunarodnog udruženja za krivično pravo o krivičnoj odgovornosti maloljetnih osoba u nacionalnom i međunarodnom pravnom poretku (Peking 2004).

Stoga će i same Smjernice referirati na traženje što detaljnijih informacija o suštinskim problemima zaštite i postupanja sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u BiH.

⁸ Rezolucija Ekonomsko-socijalnog vijeća broj 2010/12. annex

⁹ Rezolucija Ekonomsko-socijalnog vijeća broj 2002/16

Institucija kojoj su namijenjena pitanja:

Ministarstvo pravde BiH

Molim Vas da nam precizno odgovorite da li su zadovoljeni međunarodni standardi u Zakonima o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku (tri zakona FBiH, RS i BDBiH). Tačnije, da li su zadovoljeni principi međunarodnopravnih odredbi koji bi trebali biti ugrađeni u krivičnopravne sisteme:

- 1) Da li su zadovoljeni principi izdvajanja odredbi o maloljetnim počiniocima krivičnih djela iz odredbi (drugih zakona ZKP, KZ) o punoljetnim počiniocima (pojasniti za sva tri Zakona)¹⁰
- 2) Da li su razvijeni kriteriji za razradu obaveze postupanja svih procesnih subjekata „u najboljem interesu djeteta“ (u sva tri Zakona)?¹¹
- 3) Da li je omogućeno u svim fazama postupka „slobodno izražavanje mišljenja djeteta“ (analizirati sva tri Zakona)?¹²
- 4) Da li je omogućen princip nepovredivosti „prava na obrazovanje“ kroz odluke koje se donose u primjeni Zakona?¹³
- 5) Da li je u sva tri Zakona precizirana i jasno vidljiva odredba o zabrani „mučenja, nehumanih i degradirajućih tretmana ili kažnjavanja prilikom lišenja slobode“ kao i zabrana diskriminacije po bilo kom osnovu; (navesti konkretne odredbe)?¹⁴
- 6) Da li zakoni omogućavaju primjenu principa: „srazmjernosti, ravnoteže i proporcionalnosti“ u donošenju odluka prema djeci u sukobu sa zakonom? Da li

¹⁰ Da li su sve odredbe o maloljetnicima isključivo sadržane u zakonima o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku (Zakoni: FBiH, RS, BDBiH)

¹¹ Navedite neke od podzakonskih akata, smjernica, protokola, specijalnih interdisciplinarnih radionica itd., na kojima se tematski problematizirao fenomen najboljeg interesa djeteta i nakon kojeg se došlo do efektivnih zaključaka za prepoznavanje istog. Ukoliko niste imali ovakvih aktivnosti molimo vas da predložite koji vidovi edukacije ili koje vidove uputsva je potrebno razviti kako bi se ostvario ovaj cilj predviđen u Konvenciji o pravima djeteta.

¹² Jedno od osnovnih načela predviđenih u CRC-u tiče se i „slobodnog izražavanja mišljenja djeteta“. Upravo s toga jako nam je bitno da se na terenu prepozna značaj ovog načela i navedu sve one eventualne prepreke u novom zakonu koje onemogućavaju primjenu ovog načela. Molimo vas da izvršite kratku analizu zakona i da nam skrenete pažnju na eventualne probleme koji bi se mogli pojaviti u praksi ili su se već javili ili bili prepoznati od strane stručne javnosti.

¹³ Molimo vas da izvršite analizu zakonskih odredbi ali i analizu dosadašnje prakse kojom bi se testirale odredbe koje garantuju pravo na obrazovanje i djeci u kontaktu (sukobu) sa zakonom. U ovoj analizi neophodno je sagledati ne samo odredbe ZPPMUKP nego i pozitivnih propisa iz domena osnovnog i srednjeg obrazovanja.

¹⁴ Molimo vas da date svoje mišljenje o primjeni odredbi o zabrani mučenja, nehumanih i degradirajućih tretmana ili kažnjavanja prilikom lišenja slobode maloljetnika. Posebnu pažnju treba posvetiti ne samo zakonskim odredbama nego i svakodnevnoj praksi u postupanju organa formalne socijalne kontrole i agencija za provođenje zakona.

primijenjene mjere trebaju odgovarati kako prema vrsti, tako i prema mjeri, prvenstveno u odnosu na individualne okolnosti maloljetnika, ne zanemarujući pri tome potrebe društva kao i prava i interese žrtve (dati osvrt na sva tri Zakona)?¹⁵

- 7) Da li je u pomenutim Zakonima omogućeno izbjegavanje „kriminalizacije, stigmatizacije i etiketiranja“ djece, posebno u slučajevima lakših krivičnih djela?¹⁶
- 8) Da li u ovim zakonima propisane mjere sadržavaju elemente koji će obezbjeđivati jačanje odgojnih i drugih elemenata socijalne integracije, koje će ujedno predstavljati temelj preventivne politike (navesti konkretne odredbe)?¹⁷
- 9) Da li je u ovim zakonima omogućeno propisivanje mjera prema tzv. diverzionom modelu (eng. diversion model), koji treba osigurati posredovanje odnosno odvratanje od prestupničkog ponašanja (opisati odrede koje to garantuju u sva tri zakona)?¹⁸
- 10) Da li su uvaženi principi navedeni u Preporuci Vijeća Evrope o novim načinima reagovanja na maloljetničko prestupništvo¹⁹, sa aspekta da reakcija na djela izvršena od strane maloljetnika treba biti veoma brza, uranjena i dosljedna (opisati,) odredbe koje to garantuju u ovim zakonima)?²⁰
- 11) Da li su uvaženi principi navedeni u Preporuci Vijeća Evrope o novim načinima reagovanja na maloljetničko prestupništvo prema kojima je odgovornost za

¹⁵ Molimo vas da nam precizno obrazložite primjenu tri osnovna principa (srazmjernost, ravnotežu i proporcionalnost) u donošenju tužilačkih i sudskih odluka. Posebnu pažnju posvetite analizi izrečenih mjera u odnosu na ličnost maloljetnika. Da li postoji neki univerzalni kriterij i na koje standarde je naslonjen odnosno na koji način se vodi računa o interesima žrtve, a na koji način o potrebama društva uopšte. Jednom riječju opišite nam dosadašnja iskustva u postupku „individualizacije“ odluke (preporuke, krivične sankcije ...) kojom se tretira maloljetnik.

¹⁶ Molimo vas da nam u kratkim crtama odgovorite na koji način je ostvareno načelo „prezumpcije nevinosti“ u novom zakonu. Posebnu pažnju posvetite analizi mjera koje omogućavaju spriječavanje stigmatizacije maloljetnika u postupku (ali i prije postupka: alternativne mjere). Da li je i na koji način riješen problem etiketiranja djece i maloljetnika koji su izvršili krivična djela i koja se vraćaju u zajednicu. Opišite odredbe zakona koje to omogućavaju, i dajte svoj osvrt na primjenu tih odredbi u praksi. Da li je po vama novim zakonom modernije riješen i preciznije zaštićen dignitet djeteta naročito u kontekstu prevencije etiketiranja od strane lokalne a i šire društvene zajednice.

¹⁷ Na koji način Zakon omogućava i na koji način institucije provode odredbe socijalne integracije djece i maloljetnika koji su izvršili krivična djela. Koja od navedenih odgojnih preporuka ima uspjeha u svakodnevnoj praksi, odnosno koja se primjenjuje i koju zajednica prihvata.

¹⁸ Da li je u stvarnom životu zaživjela praksa izricanja odgojnih preporuka? Koji od diverzionih modela se najčešće primjenjuje i na koji način valorizirate njihov učinak?

¹⁹ Eng. *Recommendation Rec (2003) 20 of the Council of Europe Committee of Ministers to member states concerning new ways of dealing with juvenile delinquency and the role of juvenile justice*, usvojena na Komitetu ministara (Committee of ministers) 24. septembra 2003. godine na 853. Sastanku zamjenika ministara.

²⁰ Kojim odredbama se omogućava što brže reagovanje na slučajeve prestupništva mladih. Navedite odredbe koje vas upućuju na hitnost i prioritarnost u ovim postupcima.

prestupničko ponašanje djece u sukobu sa zakonom proširena i na njegove/njene roditelje (navesti konkretne odredbe u sva tri zakona)?²¹

12) Da li su uvaženi principi navedeni u Preporuci Vijeća Evrope o novim načinima reagovanja na maloljetničko prestupništvo prema kojima je, ukoliko je to moguće i kada god se smatra korisnim, intervencija na maloljetnog učinioca treba sadržavati i mjere podnošenja odštete žrtvi odnosno zajednici (navedite odredbe kojima je ovaj princip zadovoljen u sva tri zakona)?²²

13)) Da li su uvaženi principi navedeni u Preporuci Vijeća Evrope o novim načinima reagovanja na maloljetničko prestupništvo prema kojima intervencije trebaju biti direktno upućene na prestupničko ponašanje i informacije o tome trebaju biti proslijeđene, što je prije moguće, prema naučnoj zajednici (navedite odredbe u sva tri zakona koje to omogućavaju)?²³

14) Na koji način je u postojećim zakonima pojačan sudski nadzor nad izvršenjem krivičnih sankcija prema maloljetnicima?²⁴

15) Da li princip „oportuniteta“ prema odredbama novih zakona obezbjeđuje adekvatnu i jedinstvenu zaštitu prava djeteta u BiH?²⁵

16) Da li su standardizirane odredbe u primjeni alternativnih mjera za maloljetne izvršioce krivičnih djela, naročito u pogledu primjene policijskog upozorenja?²⁶

²¹ Navedite odredbe u Zakonu u kojima je precizno propisana i jasno pojašnjena odredba kojom se odgovornost za prestupničko ponašanje maloljetnika proširuje i na njegove roditelje (staratelje...) na osnovu sudkse prakse ili na osnovu zapažanja na terenu, dajte svoj osvrt na dati fenomen, Precizno, sugerišite na koji način bi se ova odredba trebala implementirati.

²² Koliko revnosno se vodi računa o podnošenju odštete žrtvi odnosno široj društvenoj zajednici u slučajevima pravosnažnih odluka o krivnji maloljetnih izvršilaca. Posebno obradite i analizirajte odredbe zakona i dajte svoje mišljenje o tome da li su dovoljno precizne i da li omogućavaju efikasnu primjenu u svakodnevnom životu. Ukoliko mislite da su odredbe neadekvatne, neprecizne ili uopšteno nedovoljno jasne, dajte svoj kratak prijedlog unaprijeđenja istih.

²³ Na koji način osiguravate proslijeđivanje informacija o prestupničkom ponašanju djece, maloljetnika naučnim institucijama? Da li je od sada bilo slučajeva saradnje i ako jeste pojasnite njihov modus. Ukoliko niste imali ovakvih slučajeva navedite vašu viziju buduće saradnje. Koliko je po vama ova saradnja neminovna a koliko korisna za vaš svakodnevni rad? Da li je naučna analiza neophodna za kvalitetnije rješavanje problema u praksi?

²⁴ Navedite odredbe koje striktno garantuju pojačan sudski nadzor nad izvršenjem krivičnih sankcija prema maloljetnicima. Kakvo je vaše iskustvo u primjeni ovih odredbi zaona u praksi?

²⁵ Koliko je po vama princip oportuniteta omogućio provedbu načela najboljeg interesa djeteta. Posebno pitanje Ministarstvu pravde BiH: da li su u postojeća tri zakona harmonizirane odredbe o primjeni načela oportuniteta? Navedite na koji način se ovi eventualni problemi mogu riješiti?

²⁶ Molimo vas da nam iznesete kratku analizu primjene policijskog upozorenja i da navedete za koju grupu krivičnih djela se najčešće izriče? Pitanje za Ministarstvo pravde BiH: da li je zadovoljen princip jedinstvenog pristupa pravdi (pravna sigurnost djece maloljetnika) u primjeni policijskog upozorenja u sva tri zakona.

17) Da li je u novim Zakonima omogućena primjena „lišenja slobode maloljetnika“ samo kao posljednja mogućnost u setu mjera koje stoje na raspolaganju organima gonjenja?²⁷

18) Da li je novim Zakonima lišenje slobode skraćeno na minimalno potrebno vrijeme, i kako to funkcioniše u praksi?²⁸

19) Dosadašnja iskustva institucija lokalnih zajednica u postpenalnom prihvatu maloljetnika ili djece u sukobu sa zakonom?²⁹

20) Da li je novim Zakonima omogućeno da se maloljetnici u pritvoru nalaze odvojeno od punoljetnih osoba?³⁰

21) Da li se kazna maloljetničkog zatvora izrečena maloljetnim osobama ženskog spola izvršava u posebnoj kaznenoj zavodi ili u odvojenom odjeljenju jednog zatvora?³¹

22) Da li je boravak maloljetnika u odgojnom centru ispunjen djelatnostima primijenjen njegovim osobinama, sposobnostima i interesima?³²

23) Broj maloljetnika u:

a) Maloljetničkim zatvorima M _____ Ž _____

b) Vaspitno/Odgojno popravnim domovima M _____ Ž _____

24) Prosječna starost maloljetnika (u zatvorima): _____

25) Prosječna starost maloljetnika (u V/O P domovima): _____

26) Školska sprema maloljetnika (u zatvorima) (u V/O P domovima)

○ Bez škole _____

²⁷ Molimo vas da nam opišete na koji način se iz zakona precizno vide odredbe koje garantuju ovo načelo.

²⁸ Molimo vas da nam iznesete vaše mišljenje o efektima provedbe ove mjere. Na koji način skraćeno vrijeme lišenja slobode utiče na efikasnost organa gonjenja.

²⁹ Iskustva institucija za smještaj maloljetnika i centara za socijalni rad lokalne zajednice gdje se maloljetnik vraća.

³⁰ Opišite na koji način se rješava ovaj problem. Da li po vama treba nešto poduzeti u budućnosti da bi se osjetili efekti koji su pozitivni za razvoj ličnosti maloljetnika koji se nalazi u pritvoru?

³¹ Molimo vas da navedete u kojoj mjeri se ispunjava ovaj princip. Na koji način u budućnosti vidite rješavanje ovog problema?

³² Molimo vas da navedete u kojoj mjeri se provode ove klasifikacijske aktivnosti. Po vama koliko su efikasne?

- *Nezavršena OŠ* _____
- *Završena OŠ* _____
- *Nezavršena SŠ* _____
- *Završena SŠ* _____

27) Rangirajte od 1 do 5, najčešću vrstu KD-la za koja su maloljetnici osuđeni (od najčešćeg do najrjeđeg) :

- i. _____
- ii. _____
- iii. _____
- iv. _____
- v. _____

28) Broj osuđenih maloljetnika koji su podvrgnuti ljekarskim pregledima, a koji borave u:

- maloljetničkom zatvoru _____
- Vaspitno/odgojno popravnim domovima _____

29) Broj osuđenih maloljetnika koji su podvrgnuti ljekarskim pregledima borave u maloljetničkom zatvoru, a boluju od:

- ovisnosti (alkoholizam i narkomanija) _____
- mentalnog oboljenja _____
- infektivnog oboljenja _____

30) Broj osuđenih maloljetnika koji su podvrgnuti ljekarskim pregledima borave u vaspitno/odgojno popravnim domovima, a boluju od:

- ovisnosti (alkoholizam i narkomanija) ____
- mentalnog oboljenja ____
- infektivnog oboljenja ____

31) Broj osuđenih maloljetnih lica koja su izvršila samopovrijeđivanje u :

- a) Maloljetničkom zatvoru ____
- b) Vaspitno-popravnom domu ____

32) Broj osuđenih maloljetnih lica koja su pokušala izvršiti samoubistvo u :

- a) Maloljetničkom zatvoru ____
- b) Vaspitno-popravnom domu ____

33) Broj osuđenih maloljetnih lica koja su štrajkovala glađu i trebalo ljekarsku intervenciju u:

- a) Maloljetničkom zatvoru ____
- b) Vaspitno-popravnom domu ____

34) Broj osuđenih maloljetnih lica koja su preminula u:

- a) Maloljetničkom zatvoru ____
- b) Vaspitno-popravnom domu ____

Institucija kojoj su namijenjena pitanja:

Ministarstvo sigurnosti BiH

- 1) Broj registrovanih KD-la koja su izvršili maloljetnici?
- 2) Broj registrovanih maloljetnih izvršilaca?
- 3) Broj registrovanih izvršilaca prema kojima je već ranije izrečena krivična sankcija?
- 4) Broj registrovanih slučajeva u kojima je maloljetnik učinio KD-lo sam?
- 5) Broj slučajeva u kojima je to rađeno u grupi (saučesništvo)?
- 6) Broj slučajeva u kojima je maloljetno lice prijavljeno za KD-lo u sticaju (stopa sticaja)?
- 7) Broj izvještaja o izvršenom KD-lu koje je podnijela policija u ovom periodu?
- 8) Rangirajte od 1 do 5, najčešću vrstu KD-la koja se registruje (od najčešće do najrjeđe):

i. _____

ii. _____

iii. _____

iv. _____

v. _____

Institucija kojoj su namijenjena pitanja:

VSTV BIH

- 1) Broj slučajeva koji su rezultirali primjenom „principa oportuniteta“?
- 2) Broj primljenih prijedloga za izricanje policijskog upozorenja?
- 3) Broj odobrenih prijedloga za izricanje policijskog upozorenja?
- 4) Broj naredbi za provođenje odgojnih preporuka izrečenih od strane tužilaštva?
- 5) Navedi tri najčešće odgojne preporuke koje su izricane?
 - _____
 - _____
 - _____
- 6) Broj prijedloga za izricanje vaspitne mjere ili kazne podnijetih sudu?
- 7) Rangirajte od 1 do 5, najčešću vrstu KD-la za koje su se podnijeli prijedlozi (od najčešće do najrjeđe) :
 - _____
 - _____
 - _____
 - _____
 - _____
- 8) Procent prihvaćenih prijedloga za izricanje vaspitne mjere ili kazne (napraviti aproksimaciju za datu godinu)³³?
- 9) Broj prijedloga u kojima je maloljetnik sam počinio KD-lo?
- 10) Broj prijedloga u kojima je maloljetnik počinio KD-lo u grupi (saučesništvo)?
- 11) Procent prijedloga koji su rezultirali pravosnažnom osuđujućom presudom?³⁴
- 12) Broj prijedloga za izricanje vaspitnih mjera:
 - Zavodske _____
 - Zavodske sa mjerom bezbjednosti _____

³³ U ovu analizu se neće uključiti optužnice po kojima još nije odlučeno.

³⁴ U ovu analizu se neće uključiti podaci za koje postupak nije pravosnažno okončan.

- Vanzavodske _____
- Vanzavodske sa mjerom bezbjednosti _____

13) Broj izrečenih odgojnih preporuka izrečenih od strane nadležnih sudova:

14) Navesti tri najčešće odgojne preporuke koje su izricane?

- _____
- _____
- _____

15) Broj izrečenih odgojnih mjera:

- Zavodske _____
- Zavodske sa mjerom bezbjednosti _____
- Vanzavodske _____
- Vanzavodske sa mjerom bezbjednosti _____

16) Broj izrečenih sigurnosnih mjera prema maloljetnim izvršiocima krivičnih djela :

- a) Obavezno psihijatrijsko liječenje _____
- b) Obavezno liječenje od ovisnosti _____
- c) Obavezno ambulantno liječenje na slobodi _____

17) Broj prijedloga za izricanje kazne maloljetničkog zatvora: _____

18) Broj izrečenih kazni maloljetničkog zatvora: _____

19) Broj odgođenih kazni maloljetničkog zatvora: _____

20) Broj neriješenih prijava iz prethodnog perioda? _____

21) Broj primljenih prijava u toku izvještajnog perioda (obuhvaćeno pitanjima za Ministarstvo sigurnosti BiH), ali samo u odnosu na broj prijava koje podnese policija.

Međutim, prijave mogu podnijeti kako fizička lica, tako i pravna lica neposredno nadležnom tužilaštvu? _____

22) Ukupan broj prijava u radu (21+22)? _____

23) Broj neriješenih pripremih postupaka iz prethodnog perioda? _____

24) Broj pokrenutih pripremih postupaka u toku izvještajnog perioda? _____

25) Ukupan broj pripremih postupaka u radu (23 + 24)? _____

26) Broj obustavljenih pripremih postupaka od strane nadležnog tužioca iz razloga? _____

- ☐ nema dokaza
- ☐ maloljetni počinitelj, u međuvremenu, postao punoljetan
- ☐ primjena načela oportuniteta, potrebno razdvojiti – priroda djela i dr. /i odgojna mjera u toku
- ☐ ostali razlozi;

27) Broj neriješenih prijavi na kraju izvještajnog perioda? _____

28) Broj neriješenih pripremih postupaka na kraju izvještajnog perioda? _____

29) Ukupan broj na kraju izvještajnog perioda (27 + 28)? _____

30) Broj prijedloga za izricanje vaspitnih mjera _____

Institucija kojoj su namijenjena pitanja:

Ministarstvo civilnih poslova BiH

Obrazovanje

- 1) Broj osnovnih škola u Bosni i Hercegovini _____
- 2) Broj srednjih škola u Bosni i Hercegovini _____
- 3) Broj učenika u osnovnim školama po polu M _____ Ž _____
- 4) Broj učenika u osnovnim školama koji ponavljaju razred po polu M _____ Ž _____
- 5) Broj učenika u srednjim školama po polu M _____ Ž _____
- 6) Broj učenika u srednjim školama koji ponavljaju razred po polu M _____ Ž _____
- 7) Broj odgovornih stručnih lica zaposlenih u osnovnim školama
 - a) Pedagog _____
 - b) Psiholog _____
 - c) Socijalni radnik _____
 - d) Socijalni pedagog _____
- 8) Broj odgovornih stručnih lica zaposlenih u srednjim školama
 - a) Pedagog _____
 - b) Psiholog _____
 - c) Socijalni radnik _____
 - d) Socijalni pedagog _____
- 9) Broj osnovnih i srednjih škola koje kontinuirano vode pedagoško-psihološke i socijalne kartone djece _____

10) Prikupiti informacije o izrečenim vaspitno disciplinskim mjerama u osnovnim školama u BiH

Smanjeno vladanje			Ukor odjeljenskog starješina			Ukor odjeljenskog vijeća			Ukor direktora			Premještaj u drugo odjeljenje iste škole			Ukupan broj učenika kojima su izrečene mjere		
M	Ž	Br	M	Ž	Br	M	Ž	Br	M	Ž	Br	M	Ž	Br	M	Ž	Br

11) Prikupiti informacije o izrečenim vaspitno disciplinskim mjerama u srednjim školama u BiH

Smanjeno vladanje			Ukor odjeljenskog starješina			Ukor odjeljenskog vijeća			Ukor nastavničkog vijeća			Ukor direktora			Isključenje iz škole (mjera za srednje škole)			Ukupan broj učenika kojima su izrečene mjere		
M	Ž	Br	M	Ž	Br	M	Ž	Br	M	Ž	Br	M	Ž	Br	M	Ž	Br	M	Ž	Br

12) Navedite naziv preventivnih aktivnosti koji su namijenjeni „djeci u riziku“ u osnovnim školama:

a) Naziv aktivnosti _____

b) Ciljna skupina _____

c) Kratak opis aktivnosti(kratko opisati do 100 riječi)

d) Aktivnost se primjenjuje od strane _____

13) Broj osnovnih škola koje imaju stalno zaposlen tim koji čine: pedagog, psiholog i socijalni radnik _____³⁵

14) Broj osnovnih škola koje imaju stalno zaposlen tim koji čine: pedagog i psiholog _____

15) Broj osnovnih škola koje imaju stalno zaposlenog samo pedagoga _____

16) Broj osnovnih škola koje imaju stalno zaposlenog samo psihologa _____

17) Broj osnovnih škola koje nemaju zaposleno nijedno od navedenih stručnih lica _____

18) Broj srednjih škola koje imaju stalno zaposlen tim koji čine: pedagog, psiholog i socijalni radnik

19) Broj srednjih škola koje imaju stalno zaposlen tim koji čine: pedagog i psiholog _____

20) Broj srednjih škola koje imaju stalno zaposlenog samo pedagoga _____

21) Broj srednjih škola koje imaju stalno zaposlenog samo psihologa _____

22) Broj srednjih škola koje nemaju zaposleno nijedno od navedenih stručnih lica _____

23) Broj osnovnih škola u kojima je organizovana edukacija za stručno osoblje o primjeni Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku _____

24) Broj srednjih škola u kojima je organizovana edukacija za stručno osoblje o primjeni Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku _____

25) Broj osnovnih škola u kojima stručna lica (pedagog, psiholog, socijalni radnik) posjeduju certifikat za rad sa djecom prema odredbama Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku _____

³⁵ „Idealni tim” – ovdje ubrajamo samo one slučajeve gdje imamo zaposlena sva tri navedena stručna lica.

Socijalna zaštita

1) Broj maloljetnika u:

a) Odgojnim (disciplinskim) centrima M ____ Ž ____

b) Dnevnim centrima M ____ Ž ____

2) Prosječna starost maloljetnika: _____

3) Školska sprema maloljetnika:

- ☐ Bez škole _____
- ☐ Nezavršena OŠ _____
- ☐ Završena OŠ _____
- ☐ Nezavršena SŠ _____
- ☐ Završena SŠ _____

4) Kakve su porodične prilike maloljetnika kojima je izrečena odgojna preporuka?

- a) Roditelji žive zajedno _____
- b) Roditelji žive odvojeno _____
- c) Otac umro _____
- d) Majka umrla _____
- e) Oba roditelja umrla _____

1 a) Ukoliko odgovor iz prethodnog pitanja dozvoljava navedite kakav je radni status roditelja maloljetnika kojima je izrečena odgojna preporuka:

a) Otac

A 1) Zaposlen

A 2) Nezaposlen

A 3) Domaćin

A 4) Neaktivan

A 5) Nepoznat status

b) Majka

B 1) Zaposlen

B 2) Nezaposlen

B 3) Domaćin

B 4) Neaktivan

B 5) Nepoznat status

5) Kakve su porodične prilike maloljetnika kojima su izrečene zavodske mjere i zavodske mjere sa mjerama bezbjednosti

a) Roditelji žive zajedno ____

b) Roditelji žive odvojeno ____

c) Otac umro ____

d) Majka umrla ____

e) Oba roditelja umrla ____

5 a) Ukoliko odgovor iz prethodnog pitanja dozvoljava navedite kakav je radni status roditelja maloljetnika kojima je izrečene zavodska mjera i zavodska mjera sa mjerama bezbjednosti:

c) Otac

A 1) Zaposlen

A 2) Nezaposlen

A 3) Domaćin

A 4) Neaktivan

A 5) Nepoznat status

d) Majka

B 1) Zaposlen

B 2) Nezaposlen

B 3) Domaćin

B 4) Neaktivan

B 5) Nepoznat status

6) Kakve su porodične prilike maloljetnika kojima su izrečene vanzavodske mjere i vanzavodske mjere s mjerama bezbjednosti:

- a) Roditelji žive zajedno ____
- b) Roditelji žive odvojeno ____
- c) Otac umro ____
- d) Majka umrla ____
- e) Oba roditelja umrla ____

3 a) Ukoliko odgovor iz prethodnog pitanja dozvoljava navedite kakav je radni status roditelja maloljetnika kojima je izrečena vanzavodska mjera i vanzavodska mjera s mjerom bezbjednosti:

- a) Otac
 - A 1) Zaposlen
 - A 2) Nezaposlen
 - A 3) Domaćin
 - A 4) Neaktivan
 - A 5) Nepoznat status
- b) Majka
 - B 1) Zaposlen
 - B 2) Nezaposlen
 - B 3) Domaćin
 - B 4) Neaktivan
 - B 5) Nepoznat status

7) Kakve su porodične prilike maloljetnika kojima su izrečena kazna maloljetničkog zatvora

- a) Roditelji žive zajedno ____
- b) Roditelji žive odvojeno ____
- c) Otac umro ____
- d) Majka umrla ____
- e) Oba roditelja umrla ____

7 a) Ukoliko odgovor iz prethodnog pitanja dozvoljava navedite kakav je radni status roditelja maloljetnika kojima je izrečena kazna maloljetničkog zatvora:

- a) Otac
 - A 1) Zaposlen
 - A 2) Nezaposlen
 - A 3) Domaćin
 - A 4) Neaktivan
 - A 5) Nepoznat status

- b) Majka
 - B 1) Zaposlen
 - B 2) Nezaposlen
 - B 3) Domaćin
 - B 4) Neaktivan
 - B 5) Nepoznat status

8) Kakve su porodične prilike maloljetnika kojima je odgođena kazna maloljetničkog zatvora

- a) Roditelji žive zajedno ____
- b) Roditelji žive odvojeno ____
- c) Otac umro ____
- d) Majka umrla ____
- e) Oba roditelja umrla ____

8 a) Ukoliko odgovor iz prethodnog pitanja dozvoljava navedite kakav je radni status roditelja maloljetnika kojima je odgođena kazna maloljetničkog zatvora:

- a) Otac
 - A 1) Zaposlen
 - A 2) Nezaposlen
 - A 3) Domaćin
 - A 4) Neaktivan
 - A 5) Nepoznat status
- b) Majka
 - B 1) Zaposlen
 - B 2) Nezaposlen

B 3) Domaćin

B 4) Neaktivan

B 5) Nepoznat status

9) Broj porodica djeteta ili maloljetnika koje je izvršilo krivično djelo u kojima roditelj ili staratelj boluje od bolesti ovisnosti:

- a) Alkoholizam _____
- b) Narkomanija _____
- c) Kockanje _____

10) Broj porodica djeteta ili maloljetnika koje je izvršilo krivično djelo u kojima roditelj ili staratelj ima neko mentalno oboljenje _____

11) Broj osuđenih maloljetnika koji su podvrgnuti ljekarskim pregledima a koji borave u:

- odgojnim (disciplinskim) centrima _____
- dnevnim centrima _____

12) Broj osuđenih maloljetnika koji su podvrgnuti ljekarskim pregledima borave u odgojnim (disciplinskim) centrima a boluju od:

- boluju od ovisnosti (alkoholizam i narkomanija) _____
- mentalnog oboljenja _____
- infektivnog oboljenja _____

13) Broj osuđenih maloljetnika koji su podvrgnuti ljekarskim pregledima, borave u dnevnim centrima, a boluju od:

- boluju od ovisnosti (alkoholizam i narkomanija) _____

- mentalnog oboljenja
- infektivnog oboljenja

14) Broj osuđenih maloljetnih lica koja su izvršila samopovrijeđivanje u :

- c) Odgojnom (disciplinskom) centru _____
- d) Dnevnom centru _____

15) Broj osuđenih maloljetnih lica koja su pokušala izvršiti samoubistvo u :

- c) Odgojnom (disciplinskom) centru _____
- d) Dnevnom centru _____

16) Broj osuđenih maloljetnih lica koja su štrajkovala glađu i trebalo ljekarsku intervenciju:

- c) Odgojnom (disciplinskom) centru _____
- d) Dnevnom centru _____

17) Broj osuđenih maloljetnih lica koja su preminula u:

- c) Odgojnom (disciplinskom) centru _____
- d) Dnevnom centru _____

18) Broj (procent) slučajeva zlostavljanja djece ili adolescenata _____ i
_____ %

19) Broj (procent) djece i/ ili adolescenata koji žive na ulici ili su beskućnici __i __%

20) Broj slučajeva posredovanja u primjeni odgojne preporuke „lično izvinjenje oštećenom“: _____

21) Broj slučajeva posredovanja u primjeni odgojne preporuke „naknada štete oštećenom“:

- 22) Broj slučajeva posredovanja u primjeni odgojne preporuke „redovno pohađanje škole“: _____
- 23) Broj slučajeva posredovanja u primjeni odgojne preporuke „uključivanje u rad bez naknade, u humanitarne organizacije ili poslove socijalnog, lokalnog ili ekološkog sadržaja“: _____
- 24) Broj slučajeva posredovanja u primjeni odgojne preporuke „liječenje u odgovarajućoj zdravstvenoj ustanovi (bolničko ili ambulantno)“: _____
- 25) Broj slučajeva posredovanja u primjeni odgojne preporuke „uključivanje u pojedinačni ili grupni tretman vaspitnih, obrazovnih, psiholoških i drugih savjetovališta“: _____
- 26) Postpenalni prihvrat maloljetnika nakon izvršene mjere³⁶

³⁶ Molimo da CSR na koji način i pod kojim uslovima brinu o maloljetniku za povratak u porodicu i društvo (reintegracija i resocijalizacija)

Zdravstvo

- 1) Broj maloljetnika koji su izvršili krivično djelo koji se nalaze u centrima za liječenje od ovisnosti

BIH: _____;

RS _____;

FBIH _____;

(K1 _____; K2 _____; K3 _____; K4 _____; K5 _____;

K6 _____; K7 _____; K8 _____; K9 _____; K10 _____)

Brčko distrikt BH _____;

- 2) Broj maloljetnika koji su izvršili KD-lo koji su korisnicu usluga Centara za mentalno zdravlje

BIH: _____;

RS _____;

FBIH _____;

(K1 _____; K2 _____; K3 _____; K4 _____; K5 _____;

K6 _____; K7 _____; K8 _____; K9 _____; K10 _____)

Brčko distrikt BH _____;

META BAZA INDIKATORA MENTALNOG ZDRAVLJA

(PODACI SE ODOSE NA MOLJETNIKE KOJI SU „U SUKOBU SA ZAKONOM“)

- 3) Indikator 02.1 Domena: Broj svih slučajeva registrovanih mentalnih poremećaja i poremećaja ponašanja
- 4) Indikator 02.7 Domena: Broj mentalnih poremećaja i poremećaja ponašanja zbog upotrebe alkohola F10
- 5) Indikator 02.8 Domena: Broj mentalnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih drugim psihoaktivnim supstancama F11-F19
- 6) Indikator 02.8 Domena: Broj mentalnih poremećaja i poremećaja ponašanja uzrokovanih drugim psihoaktivnim supstancama F11-F19
- 7) Indikator 02.13 Domena: Broj PTSP / Akutna reakcija na stres F 43.1
- 8) Indikator 02.17 Domena: Broj poremećaja ponašanja i poremećaji emocija sa početkom u djetinjstvu i adolescenciji (F 90-98)
- 9) Indikator 02.18 Domena: Broj namjernih samopovređivanja (X60-X 84)
- 10) Indikator 02.19 Domena: Broj izvršenih suicida/ namjernih samopovređivanja (X60-X 84)
- 11) Indikator 02.20 Domena: Broj pacijenata/učesnika u resocijalizacionim aktivnostima(korisnike grupe: radne grupe, psiho grupe, okupacione grupe

Istraživanja (pitanja od 12 do 22) bi trebala da sprovedu Zavodi za javno zdravstvo oba entiteta i Pododjel za javno zdravstvo Brčko distrikt BiH, što znači da bi trebala, ukoliko je moguće, da uključe u svoje programe statističkih istraživanja ili sprovedu ad-hoc istraživanja)

37

12) Broj (procent) djece i ili pacijenata koji imaju roditelja koji pati od poremećaja upotrebe supstanci _ iz

Centara za mentalno zdravlje

Centara za liječenje ovisnosti

13) Broj (procent) djece i/ ili adolescenata koji smatraju da korištenje različitih supstanci povremeno ili redovno **predstavlja mali ili nikakav rizik:**

Duhan:

-povremeno korištenje_____

-redovno korištenje_____

Alkohol

-povremeno korištenje_____

-redovno korištenje_____

Opijanje :

-povremeno korištenje_____

-redovno korištenje_____

Marihuana:

-povremeno korištenje _____

-redovno korištenje _____

Stimulansi amfetaminskog tipa

-povremeno korištenje_____

-redovno korištenje_____

Ekstazi

-povremeno korištenje_____

³⁷ Dokument: Paris Pact Initiative Upitnik o implementaciji Bečke Deklaracije (smanjenje zloupotrebe droga i ovisnosti putem sveobuhvatnog pristupa)

-redovno korištenje_____

Nemedicinsko korištenje lijekova na recept

-povremeno korištenje_____

-redovno korištenje_____

Inhalanti:

-povremeno korištenje_____

-redovno korištenje_____

Heroin

-povremeno korištenje_____

-redovno korištenje_____

Kokain (uključujući krek kokain)

-povremeno korištenje_____

-redovno korištenje_____

14) Broj (procent) djece i/ ili adolescenata koji smatraju da:

- povremeno konzumiranje alkohola predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %
- redovno konzumiranje alkohola predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %

15) Broj (procent) djece i/ ili adolescenata koji smatraju da:

- povremeno opijanje alkoholom predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %
- redovno opijanje alkoholom predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %

16) Broj (procent) djece i/ ili adolescenata koji smatraju da:

- povremeno konzumiranje marihuane predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %
- redovno korištenje marihuane predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %

17) Broj (procent) djece i/ ili adolescenata koji smatraju da:

- povremeno korištenje stimulansa amfetaminskog tipa predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %

- redovno korištenje stimulansa amfetaminskog tipa predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %

18) Broj (procent) djece i/ ili adolescenata koji smatraju da:

- povremeno korištenje ekstazija predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %
- redovno korištenje ekstazija predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %

19) Broj (procent) djece i/ ili adolescenata koji smatraju da:

- povremeno korištenje lijekova (droga) na recept predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %
- redovno korištenje lijekova (droga) na recept predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %

20) Broj (procent) djece i/ ili adolescenata koji smatraju da:

- povremeno korištenje inhalata predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %
- redovno korištenje inhalata predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %

21) Broj (procent) djece i/ ili adolescenata koji smatraju da:

- povremeno korištenje heroina predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %
- redovno korištenje heroina predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %

22) Broj (procent) djece i/ ili adolescenata koji smatraju da:

- povremeno korištenje kokaina predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %
- redovno korištenje kokaina predstavlja mali ili nikakav rizik _____ i _____ %

Broj: 07-37-4387-10/13

Datum 23.05.2016. godine

